

Изази сваке недеље.

Претплата се шаље напред уредништву. Неплаћена писма од нередовних дописника непримају се.

ЦАСТИР

За све српске крајеве стаје на годину 60 гр. или 6 фор. на по год. 30. гр. или 3 фор. на три мес. 15 гр. или 1. фор. и 50 н.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЛА.

Издаје и уређује ПРОТОЈЕР. и ПРОФ. Никола Поповић.

Успеније пресвете Богородице — Велика Госпођа. —

Спаситељ наш Исус Христос кад је умирао на крсту, усини свога најљубазнијег ученика св. Јована богослова својој пречистој мајци. Погледав с крста на мајку и очима показујући на Јована рекне јој: „Ово ти је син.“ Тако опет показујући на Марију, казао је Јовану: „Ово ти је мати.“ Од то доба Јован узме богоматер к себи у своју кућу, а његова је кућа била у Јерусалиму на гори Сионској. Вазда се о њојзи бринуо, не само као о рођеној мајци својој него и као о божијој мајци а својој госпођи и „владичици.“ Брањо је од пакосних јевреја и није ју оставио до саме смрти њене. —

После вазнесенија Господња, пресвета је Дева живела на земљи још петнајес година. Њеним опхођењем, саветима, науком и топлим молитвама црква се Христова јако ширила, и тако се чврсто држала свога Господа да за њ није жалила ни крв своју проливати. Свети апостоли гледали су на њу као на живи храм светиње, као на прави правцити образ божији, кога је носила у утроби својој. Ишли су по свету те проповедали науку, ама су се опет често враћали да се нагледају Бл годатне и наслушају од Ње божанствених речи,

које су јој са свег срца текле. Било им је код ње лакше; често су заборављали на све своје патње и невоље и топили се у небеској радости.

Са ширењем вере у Христа Спаситеља ширила се и слава Пресвете Богородице. Св. Игњатије Богоносац из Антиохије писао Јовану Богослову: „Многе наше жене јако гале да виде мајку Исусову. Код нас се амо проноси о Њој глас, да је испуњена даровима Духа Светог и свима доброчинствима. Говоре да је у гоњенима и патњама вазда весела да се у недоскудицама и сиромаштву не поништава, да се на своје непријатеље не љути, него им још добра чини; да се у добру не поноси, него да је смерна; да је сиротињи милостива и да јој помаже колико је год кадра; да снажно брани веру од непријатеља; да је нашем још младом благочаснију наставница; да је утеха свима вернима и да је веран путовођа на свако добро дело... Сви који су је год видели не могу довољно да је се нахвале и говоре да је јамачно у њојзи саједињена природа анђелска са човековом. — Све ово узбудило је у нама сасма јаку жељу да видимо ово небеско чудо и најдивнију светињу. И ако икако узмогу доћи ћу ти само да видим мајку Исусову.“ И заиста сви који су примили науку Христову желише да виде мајку Господа свога и да чују Њене свете и божанствене речи. Многи свет, и мушкиње и женскиње, и нејач и старци са свију страна поврвеше Њој. Она их је као права и љубазна мати примала све једнако; свакога је обрадовала и обнадила својом благошћу; болесне је исцељавала, немоћнима здравље повраћала, жалосне тешила, грешне поправљала, све је утврђивала у вери и нади, и уливала у срца сласт божанствене љубави.“

Међу овима што су долазили у Јерусалим да посете Пресвету Деву и да јој се поклоне био је и св. Дионисије Ареопагит, кога је у Атини св. ап. Павле обратио у хришћанство. И он је као и други верни јако чезнуо да види

мајку Божију. Дотле се он пуне три године дана никако није раздвајао од свога учитеља ап. Павла; а сад са његовим благословом и дозвољењем у тринаестој години после вознесенија Христова дође у Јерусалим. У Јерусалиму видео је Богоматер, испунио се неисказане духовне радости, и ево шта пише о томе свом учитељу ап. Павлу: Најбољи свети путевођо и начелниче наш! Признајем и исповедам пред Богом, да никако нисам могао веровати, да би још које суштаство осим Бога, могло бити толико испуњено божанственом силом и благодаћу. То никакав човек умом својим није кадар постићи, што сам ја видео не само душевним већ и телесним очима. Да! видео сам својим очима богообразну и од свију небеских Духова, најсветнију матер Господа нашег Исуса Христа. Тога сам се удостојио особитом благодаћу Божијом, добром вољом највећег апостола и не исказаном благошћу и милосрђем саме Пресвете Деве. Још, још исповедам пред свемогућством Божијим пред благодаћу Спаситеља и пред преславним савршенством мајке Његове — и ово, да кад ме је Јован врховни апостол и највећи пророк, који сија животом својим овде на земљи као сунце на небесима, — кад ме је извео пред Пресвету Деву, обасу ме не само с поља већ и изнутра тако велика и неизмерљива светлост божанствена и у један мах просуше се тако дивни „аромати“ и мириси, да ни тело моје немоћно па ни дух не моглоше да поднесу толика чудновата „знамења“ и почетке вечног благовања. Изнеможе ми срце и дух од Њене славе и божанствене благодати. Сведок ми је сам Исус који се родио из Њене девојачке утробе, да не бијаде твоја божанствена наука и да не бијадоше твоји закони још доста свежи у мојој намети и у ново просвећеном уму, ја бих је заиста држао за правог Бога, и одао бих јој поклон како се само Богу одаје. Никакав се човек не може удостојити блаженства каког сам се ја удостојио кад сам видео Пресвету Деву. Био сам-ти тада нај-

срећнији. Хвала милостивом Богу, па божанственој Деви, па преславном апостолу Јовану и теби врховни „престатељу“ и начелниче цркве, што си ми открио највеће благо.“

Ето како је писао св. Дионисије! Из ових његових речи јасно се види, да је Пресвета Богородица још док је живела овде на земљи, имала већ у себи божанствено „величје.“ Па и ако је још била у смртном телу, опет је испуњавала и услађавала душе верујућих благодатном радошћу, и небеском трпљивошћу у сред најтежих зала и беда људскога живота. Те тако још док је овде на земљи жива била, почеше да се испуњавају над Њом пророчке Њене речи о Себи: *од сад ће Ме* — т. ј. одкад је постала мати Божија — *звати блаженом сви народи.*

Пресвета је Богородица често које-куд путовала. Тако кад су Јевреји у Јерусалиму стали крвнички да киње и прогоне хришћане и кад су убили ап. Јакова — Зеведеова — брата Јованова: онда је мати Божија са Јованом отишла у Ефес и боравила је тамо неко време помажући Јовану да се и ту распростре и утврди црква Христова. После тога опет је са ап. Јованом и са још некима путовала на „склапежу“ — лађи — на острво Ципар, да се састане и види са „четиредневним“ Лазаром, који је био епископ на том острву и о коме се зна да је био другар Христов. Тада кад се била навезла на море, по особитој наредби Божијој дуне противан ветар и претера склапеж у пристаниште Атонско. Тамо су живили идолопоклоници. Пресвета Богородица причала им је о тајни „ваплоћења“ и земаљском животу Господа Исуса Христа, и сви који су је слушали покају се, приме истиниту веру и крсте се. Ту им постави за учитеља једног од свога друштва који је заједно с' Њом и са Јованом путовао на склапежу. Обећа им свакидашње своје заступништво и „ходатајство“ код Бога, благослови их и њихову околину Атонску гору; па онда оде на склапеж са својим друштвом и дође у Ципар, где је с највећом ра-

дошћу дочека Лазар са својима вернима. Благодатна посетитељка оно мало дана гошћења свог код Лазара пробавила је у благочастивом разговору о свом сину и Богу и у општим молитвама са вернима, делећи милостињу сиромашним острвљанима. Назад поклони Лазару *омофор*, што га је сама сашила и што владике носе преко рамена, благослови тамошњу цркву и врати се у Јерусалим.

Докле је год Пресвета живела у кући Јовановој, често је ишла на она места која су је опомињала на земаљски живот свога Сина. У Витлејему сећала се Његова рођења; на Голготи с плачем опомињала се Његове науке; на Његовом гробу молила се и радовала о Његовом васкрсу; на гори Елеонској, са које се Христос вазнесао љубила је последње Његове стопе на земљи, које су остале и дан дањи удубљене у камену.

Једанпут је на тој истој гори, баш у самој Гетсиманској башчи — где су први пут одпочета душевна страдања Спаситељева, гди се молило и где му је крвав зној са чела кипео, — необично ронила сузе и узносила ка Господу топле молитве, да је што пре разреши од тела и саједини са собом у царству небеском. И до сада кад се год ту Богу молила увек је уздисала, али сада уздицаји Њени беше не исказани. Чинило се, да је и сама природа учествовала у Њезиној горкој тузи. Овде јој се предскаже да ће скоро умрети. Чудноватом светлошћу синило је лице Њено кад се кући враћала, и приповеди, како јој се предсказало да ће скоро умрети. Она стане да се спрема за своју смрт Свети Јаков, први „јерарх“ Јерусалимски, по „плоти“ брат Христов, први дође да види Њену смрт. Хришћани су помилама врвели. Апостоли који се бијадеше по целом свету расејали да проповедају науку, чудесним начином сакупе се на једанпут у Јерусалим, дао даду последњу почаст Приснодеви и да буду сведоци друге појаве не постиживе божанствене славе. Радовали су се што ће

се испунити воља Божија на Њој, а уједно опет сви су тужили и јадиковали што више овде на земљи неће гледати своју мајку и утешитељку; — што ће се растати с Њоме и остати сироте. Пресвета Богородица световаше их да не плачу него да се радују Њеној смрти; обећа им свагдашње заступништво код престола Божија; замоли их да јој тело саране у Гетсиманији код горе Еледиске, где су били сарањени Њени праведни родитељи Јоаким и Анна и св. Јосиф „обручник“ Њен. „Не плачите — говораше она апостолима и свима ученицима што се беху начичкали око Њене постеље, — не плачите другови Моји, и не узмућавајте Моју радост вашом жалашћу. Боље је веселите се самном заједно јер идем Сину Моме и Богу... Кад будем с Њиме „лицем к лицу“ и узбеседим из уста у уста, лакше ћу умолити Његову благодат за све вас... Да, нећу вас оставити да сиротујете ни после моје смрти.... и не само вас него ћу и сав свет посећавати и заклањати од зла.... помагаћу свима беднима и невољнима.“

Апостоли припадну к ногама Њеним и ронећи сузе славише је и хвалише, а она их благосиљаше и све верне што се скупише око Ње духом Божијим. Затим са свима њима мољаше се за мир и спасење свог света.

Освану петнајести Август. Запалише свеће у кући Јовановој. Апостоли почеше да певају и прослављају Бога Пречиста Дјева лежаше на дивно окићеној постељи, очекујући Свој блажени час. Наједанпут божанствена светлост обасја сву кућицу у којој Пречиста лежаше, растави се покривач од кућице и сам цар славе Христос Бог наш са свитом небројених анђела и арханђела, са свима небеским силама, са мноштвом светитеља и пророка јави се Пречистој Матери, Својој. Са највећом љубављу гледаше Она у пресветло лице Господа и Сина Свога, и топећи се у неисказаној радости предаде Своју душу у Његове пречисте руке, без икаквих мука и као слатким саном заспа. — Заори се анђeosка песма.

Сви небески служитељи спровођаху на небеса пресвету душу богомајчину. Апостоли са милином пратише је очима и дуго стајаху у чуду чисто ван себе. А кад се пренуше од чуда видоше, да се лице Њено сја као сунце а пречисто тело замириса чудноватим мирисом. Сви апостоли и верни претрчаше к постели на којој лежаше пречисто тело, целиваше га са највећом побожношћу, и дивеше се новим чудесима: неки што су осетили најживљу духовну радост, неки опет због исцелења телесних болова и рана, а сви — због чудесне благодати која се обично изливаше на све.

А кад наста време сахрањивању свети апостоли певајући понесу тело Благодатне у Гетсиманију. Св. Јован носио је пред спроводом у руци пресјајну рајску гранчицу, што је беше дао Арханђео Гаврило богоматери, а остали светитељи и народ пратише свето тело са свећама, кадионицама и певањем. Сјајан облак окружаваше свето тело и спровод, и тихо се повијаше у ваздуху до гробнице. Кад спровод дође до у Гетсиманију, онда апостоли с молитвама и певањем положише свето тело у гроб и покрију каменом. За превелику љубав к божијој матери не хтедоше да оставе гроб, него се ту на гробу Њеном молише Богу. У трећи дан дође и апостол Тома. Само он један није био срећан да види очима дивну смрт свете Богородице, те због тога је јако жалио и плакао, што се и он није удостојио да види дивно Њено „успеније.“ Апостоли да би га утешили накасте да му гробницу отворе. Али кад отворише јако се зачудише; гробница беше празна само „погребне пелене“ у њој нађоше. Врло снуђено и изненађено постојаше мало над празним гробом, па онда помолише се Богу, да би им објавио шта се догодило са пречистим телом и покривши гробницу оду кући.

И где, тај исти дан у вече кад су апостоли подкрпив се мало једом, славили велико име Пресвете Тројице, наједанпут јави им се мати божија у ваздуху окружена анђе-

лима и рекне им: „Радујте се јер ћу свеједнако бити с вама.“ — Свети се апостоли уверише и проповедише свима вернима, да је Пречисту мајку васкрсао син Њен и узнео са телом на небо.

Још од детињства се свог Пресвета одликовала светим животом. Пре него што се у Њој чудом зачео беше Син божји, она се већ толико Богу приближила била својим светим животом, да се нико од смртних није могао упоредити с Њом. А кад се удостоила да буде мати Спаситељева тада је већ била далеко виша, часнија и славнија не само од свију светитеља већ и од свију анђела, арханђела, херуфима и серафима. Па зато је после смрти васкрсла из гроба и заједно са телом преселила се у небеску славу. Тамо је стала с десне стране уза Сина као царица земље и неба (псал. 44. 10.) и узвисила се над свима небеским силама. Зато је света црква и називље Пресветом Богородицом, владичицом свега света, госпођом свега што се види и невиди, и учи нас да је величамо и хвалимо као чистију од херувима и славнију од серафима.

Блажена смрт мајке божје и чудесан васкрс пречистог тела Њеног на небо празнује се 15-тог Августа и зове се *Успеније*. Овим називом хоће да се каже то, да је смрт за Пречисту Богородицу била један тихи сан и радосан прелазак у небеско блаженство. Јер Она је — вели животописац — за мало смрћу била заспала, па се одмах као иза сна пренула, мртвило гробно као дремеж с очију отресла, и видела у светости лица божја несамртан живот и славу.“ (Чет. мин. 15. Августа).

ПРЕРАДИО С РУСКОГ

Коста Поповић,

ПАР. ЉУБИНИЊКИ.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

0

Мухамеданска вера.

Мухамеданска вера састои се из два дела: из вероучења или теорије, и обреда или религиозне практике. Теоретички део састављају ових шест догмата: 1. догмат о Богу. 2. о Анђелима. 3. о Алкорану. 4. о Пророцима. 5. о васкрсењу мртвих, и 6. о судбини.

Први догмат — веровати у Бога јединог, вечног, свемогућег, Творца васионе, свуда присуствујућег, неизменљивог, — једном речи, Мухамед приписује Богу сва она својства, која се спомињу и у нашим свештеним књигама. Видљиви знак ове вере овај је: треба подићи један прст у висину и изговорити ове речи: „*ла иллаха ил Аллах* — (нема Бога над Богом); затим се к овој формули домеће још једна изрека, коју је по уверењу мусулмана, дометнуо сам Бог: „*Мухамед расуљ Аллах* (мухамед пророк божји). Од овог догмата Мухамеданска вера добије име *Ислам* (које значи покорност Богу) а њени последоватељи назову се *Мослемани*, или *Мусулмани*.

Јединство Бога, као главни догмат вере, Мухамед је тако строго препоручивао и бранио, да није допуштао клањати се ни његовој слици и због тога је забранио живопис и вајарство, бојећи се да ове вештине не доведу људе до идолопоклонства. Мухамед учаше — своје ученике да анђели неће никад ући у онај дом, у коме се налазе слике и статује, и да живописци и вајари — у време страшног суда морају дати душе оним ликовима, које су нацртали, или ће се у противном случају сами вечно мучити у паклу. Но код све мржње своје на идолопоклонство Мухамед не уништи неке старе незнабошке обичаје код мусломана који се никако неслажу с њиховом вером у јединство Бога, као што је н. пр. клањање *џаави*, њеном *црном камену* и студенцу *Зем-зем*, о чему ћемо доцније говорити. Осим тога и он сам имађаше на својој застави нацртаног орла.

Други догмат — вера у Анђеле. Дивно је учење Мухамеда о Анђелима! Оно је једно од најпрастарјих највише распрострањених учења на истоку, само што га је Мухамед мало допунио узевши нешто из Библије, нешто из Талмуда *) обукао га у бољу форму и унео у свој Алкоран. Анђели — зефирна суштаства, која су саздана из огња као најчистије стихије, немају по мњењу муслумана, никаквих слабости и мана: они су вечно млади и вечно лепи. Према томе колико је који од њих ближи Богу они се деле на неколико редова или *чинова*. Ђдни метанишу пред Алахом и дворе уз његов престо на небу; други га непрестано хвале, једни су — његови крилати посланици и испуњавају његову вољу на земљи, други — заступници и чувари људски. Највеће место међу њима заузимају четири Арханђела: Гаврило — *Анђео одкровења*; он записује божанске наредбе. Михаило — *поворник вере и заступник правоверних* (т. је. муслумана) у *биткама*. Азраил — *анђео смрти*, који вади душе, и *Израфаил*, коме је одређена страшна дужност, а наиме: да труби у трубу кад настане страшан суд и васкрсење мртвих. Беше и пети Арханђео — *Азизил* или *Денница*, но због охолости своје он се одметне од Бога и то онда, кад је Аллах заповедио анђелима, да се клањају Адаму, рекавши: „како би се ја кога си Ти саздао из огња, могао клањати оном, који је слепљен од блата?“ За овакав безобразлук прокуне Аллах Азизила и истера га из раја, те је због тога назват *очајање*. Да би се осветио за ову каштигу он напреже сву своју вештину да улови и превари људе, уливајући им у срце нечисте мисли и жеље и свако зло.

Најниже место или *чин* међу анђелима заузимају *Моакћивати*. Два од њих невидљиво прате у стопце свакога човека — један с десне а други с леве стране и записују све његове речи и дела, добра и зла. Како зађе сунце они

*) Ирвин. VIII гл. 51. стр.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

лете на небо са својим записницима — а друга два при рађању сунца слећу на њихово место. Добро дело које учини човек, записује се по десет пута; а кад се деси да се запише зло дело, тад ће анђео с десне стране рећи оном с леве: „почекај седам сахата и незаписуј; може бити да ће се преступник покајати!“

Осим анђела, имају мусулмани у вери својој још некакве духове, који се зову џинови, (нешто на прилику наших Вила.) И ови су такође саздани из огња но имају људске слабости и подлеже смрти. Они живе у пустињи, и по изразу Алкорана посеђавали су Мухамеда у самоћи, и утврђивали га у вери за време његова изгнања, као што он сам уверава своје ученике. *)

Поред ови *духова* има још три реда *полудухова*; *Диве*, *Пере*, и *Таквине*. Први су чудовишта, необичне величине други — нежна и чаробна створења која се хране само пријатним мирисима а трећи су — крилате жене, лепотице; оне погађају будуће (као врачарице и оракули) и бране човека од ђаволских сплетака.

Прича о шеитанима Од свију празноверних народа на истоку, Мисирци су најпразновернији. Наука о џиновима, како је изложена у Алкорану дала им је обилату храну да постану тако празноверни. Они деле џинове на *добре*, које поштују и на *зле*, или *шеитане*, од којих се веома боје. За ове они веле да их има у целом поднебеском пространству, у ваздуху, у води и под земљом. Због тога мисирац ако спусти што на земљу, ако проспе по њој воду, ако баца што или само пљуне, свагда ће напред рећи јасно или шапућући „*дестур*“ — (допустите ми, молим за дозволење!) Ако уђе у кућу, или у воду, ако спусти кову у студенац, или отвори пећ, ако сипље воду у баквицу, — свагда и вазда му је на устима реч „*дестур*“ — Код свију грубих празноверних народа, постоји то опште правило да се они више

*) Ирвинг гл. XI. страна 81. Уљмана Алкоран 72. сура Џине.

боје злих духова, него ли што поштују добре; па зато се и мисирци више баве са шеитанима него ли с добрим духовима. Но негледећи на чудну бесмислицу њихову они заслужују да их споменемо, јер се њима по најбоље мери ступањ народњег развића и празноверице. А поред тога наше вештице и виле, вампири и дрекавци доста су слични са тим шеитанима, као што и јесу из једног и истог извора.

Кад дуне ветар и понесе песак, мисирци верују, да то ђин бесни по пустињи и подиже песак, измичући пред Алахом. При овом они обично узвикују: „гвожђе, неверниче гвожђе!“ Они мисле да се ђин боји тог метала и да не сме ударити на њ, или боље рећи, да не сме пасти на њихова поља или башче. Кад се вине преко неба падајућа звезда, мисирци мисле, да је то стрела, којом се потезе Алах на ђина, па том приликом овако веле: „О! нек прострели Алах врага вере!“ Да би могли учинити што веће зло људима ђинови се, по мњењу мухамеданаца, претварају у различне животиње, као: мачке, псе и т. д. Празноверица ова тако је јака у Мисиру, да су се њом заразили и први њихови учевни људи. Ево једног примера:

Пре двадесет година живљаше у Каиру шеик Халил-ељ-Медабик. Он беше најучевнији писац ондашњег доба а међу тим, кад би се повела реч о ђиновима, он често причаше својим гостима следеће: „Ја сам имао једну црну мачку, коју сам јако пазио. Једанпут у по ноћи лежећи на постељи чух — да неко закуца у врата. Моја мачка потрчи на прозор, отвори капак и човечким гласом запита: „Ко је то?“ Глас иза прозора одговори: Ја сам — Вин; отвори ми врата.“ — Не могу, одговори мачка; над кључаницом је изговорио шеик реч *Алах*. „А ти ми баци два лепчића.“ „И над нађвама је споменуто име божије!“ Та дај ми воде! „И то није могуће: и над крчазима с водом изговорена је реч Алах.“ — „Па шта ћу да радим, упита после тога, ђин, зар је право да скапам од глади и од жеђи?“

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Почекај, одговори мачка, ајдемо до суседа: он није човек благочастив; тамо ћеш се моћи добро почастити.“ Рекавши то она скочи кроз прозор и поведе госта к суседу; веровно је, да га је тамо паранила и напојила па се винула кући. Кад сване ја нараним мачку повише, но што сам је хранио обично, па се обратим к њој с оваквом беседом: „Мачкице моја љубазна! ти видиш да сам ја сирома, нађи ми где злата.“ Но још ја ни сам ни изговорио ове речи, а моје мачке нестале и степа се негде на свагда.“

(Наставиће се.)

А Д Р Е С А

КОЈУ ЈЕ ОВО ДАНА ПОДНЕЛО СВЕШТЕНСТВО НЕГОТИНСКОГ ОКРУГА
Г. МИТРОПОЛИТУ НАШЕМ МИХАИЛУ.*)

ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНИ АРХИПАСТИРЕ

Врли Отачествољубче!

Богољубиво свештенство Твоје, одкад поста срећно да за свог пастиреначелника има такву духом узвишену особу у личности Твојој, у којој су сва — једином, светом саборном и апостолском црквом — прописана својства достојног

*) Мноштво оваквих адреса поднело је наше свештенство са свију крајева Србије његовом високопреосвештенству г. Митрополиту нашем Михаилу — од дана, од кад при барјаци покрише земљу нашу па до данас, кад је опет, благодарећи небу, грануло сунце Србији и утврђен у земљи мир и поредак, опет под владом светле породице Обреновића. У тим адресама оно благодари с једне стране свом Архиепископу, што се тако искрено трудио да се што боље може ода последњи дуг неумрлом кнезу Михаилу, одржи Обреновића лоза на престолу и поврати у земљи мир и поредак; а с друге стране изјављује готовност и оданост своју стајати свагда за светлу породицу Обреновића, и слушати и у напред глас свога архиепископа, као што га је и до сад слушало. Но из многих ових адреса ми узесмо само ову једну адресу свештенства неготиноског, која као по најбоље обухвата све остале, и предајемо је јавности радујући се тој свести и разборитости нашег свештенства и у овако критичким данима нашег државног живота.

Уредник.

Архипастира у пуном смислу оличена, свагда се самим делима Твојим уверавало и о искреном Твом отачаствољубљу и о великој тежњи за напредак српства. Дивно понашање Твоје у толиким тешким искушењима, која сналазише и потресаше драго отачаство наше кроз ово неколико година, верни су израз Твога чврстог и плем нитог характера и Твог узвишеног духа. Тиха и блага душа Твоја — врли сувремениче незаборављеног Кнеза Михаила — задобила је и очарала срца твојих свештенослужитеља. И самопрегоревање њихово у корист општег блага и среће — плод је Твоје неисказане доброте, изјав Твојих родољубивих тежња, к чему си га Ти и речима и сопственим својим примером водио и упутио.

Изазвани овако благодетним посљедицама минуле ужасне катастрофе, за синовну дужност сматрамо понизно потписани у име целог свештенства овог округа, изјавити најтоплију благодарност и срдачну обвезаност високој Особи Твојој за превелике и овом приликом поднесене труде и достојанствено понашање Твоје, честитајући у исто време Србији и Архиепископу српском Михаилу — под Обреновићима, слику другог светог Савве — под Неманићима.

Живио нам дуго и за много Митрополит српски Михаил, — живио на дику и понос свете православно-отачанствене цркве и свег духовништва.

(Сљедују потписи.)

Добра и рђава страна нашега свештенства.

VI.

(Наставак.)

Па шта ће да ради богословска школа, кад у првом случају не може да проникне у душу новог свог питомца и да провиди, да ли он због материјалне невоље, или

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

по сопственој наклоности свог срца долази у богословију, — а у другом случају, кад не сме да га не прими, почем је донео школско сведочанство у коме, ма и по повтореном испиту из страних језика, стоје опет бележке задовољавајуће?

Наравно нека га прими, али нека се одма побрине да дозна каквог је ученика примила. А ово може достићи понајбоље, ако из своје средине избере једног наставника и наименује га за „инспектора“ па овом нека буде искључиво та дужност, да испита и распозна новајлије питомце. А овај нек не буде охол и нек се не одваја од питомца своим високоумљем и надутостију, већ нека се спусти у њихову сферу, нека их позове себи на поверљив разговор, у друштво, нека их походи у подне у по ноћи, те да види са чим се и како се занимају; читају ли што од књига и какве су књиге по имену; пишу ли што и шта од прилике и. т. д. и. т. д. Па овако радећи он може за кратко време поднети извештај школској управи о томе колико се правих ђака записало у њихов завод, а колико ли је *полутана*. А кад је ово достигнуто, онда није тешко изнаћи начина, како да се ови последњи држе и руководе, те да не буду с једне стране на шкоди добрим друговима својим, а с друге да се и сами, у колико је могуће дотерају у ред и да им се омили заведење у које су и против личне воље дошли.

А једна од најбољих мера, која би стала на пут овим *полутанима*, да не наваљују у богословију, или би их приморала да буду ваљани богослови, била би, по нашем мишљењу та, кад би се у нашој богословии давала друкча оцена научног успеха богословима. Сад они сви у опште добивају сведочанство једног и истог формалитета. Разлика је сва у том, што један износи у том сведочанству мало боље, а други мало слабије белешке, према томе како је кога срећа послужила, када га је професор прозвао да говори лекцију, приправна, или не приправна; а у животу

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

они уживају једна иста права, па ако по кадгод онај с
слабљим белешкама не захвати још и побоље местанце! Но
како би то лепше и корисније за ваљане ђаке и за нашу
земљу било, кад би се у нашој богословији завели *научни*
степен, као што се то махом находи и у другим страним
заведењима богословским.

Степени ови могли би да буду:

1. *Слушалац богословије*
2. *Ученик богословије*
3. *Студент „ „ „*
4. *Кандидат „ „*

Ове степене ваља да подељује цео колегијум богослов-
ски и да их даје не по једном само успевању ученика у
предметима школским, већ и по мери посештавања школе
и цркве, по нарави, карактеру, једном речи: по мери и
оцени свега оног, што се као добро налази код једног ду-
ховног питомца.

Па према овом ко је одпуштен из богословије као
слушалац, нека губи право на чин свештеника. Ко је свршио
као *ученик* богословије, нека нема права на рукополагање
бар за 5. година од дана, одкад је изашао из заведења.
Студенте рукополагати одма кад се јаве, но тек у таквом
случају, кад *кандидата* не би било; а докле год ових има
и хтели би они заузети ову или ону празну парохију, то
нека је свагда њима првенство и нека се пре они понуде.

Код оваквог узаконења не би сваки без разлике трчао
у богословију, да тек прође кроз њу и да дође до
права, да може имати сигурно парче хљеба, већ би дола-
зили људи с искреном жељом и тврдом вољом. А ово би
било једно јако јемство, да се још од школе јаве ваљани
људи као будући свештеници — пастири народњи.

(Наставиће се).